

Inhoud

Voorwoord	7
1 Inleiding	15
1.1 Een nieuwe tijd	15
1.2 Waarom dit boek?	16
1.3 Van dominee tot buurtpedagoog	18
2 Geschiedenis van het jongerenwerk	19
2.1 Inleiding	19
2.2 Geschiedenis van het jongerenwerk	20
2.2.1 1870-1920: Verheffen en disciplineren	20
2.2.2 1920-1950: Van jeugdvorming naar jongerenwerk	21
2.2.3 1945-1960: Op weg naar echte volwassenheid	22
2.2.4 1960-1970: De grote omslag	23
2.2.5 1970-1980 Emancipatie en opvang	25
2.2.6 1980-heden: Verlies van professionaliteit en decentralisatie	26
2.3 Samenvatting	29
3 Hedendaags traditioneel jongerenwerk	31
3.1 Inleiding	31
3.2 Definitie	31
3.2.1 Definities van het jongerenwerk	32
3.2.2 Is jongerenwerk wel een vak?	33
3.2.3 Conclusies	36
3.3 Functie van het hedendaagse traditionele jongerenwerk	37
3.3.1 De jongerenwerker als alleskunner	39
3.3.2 De jongerenwerker als manusje-van-alles	40
3.3.3 De jongerenwerker als politieagent	40
3.3.4 De jongerenwerker als bron van informatie (verklikker)	41
3.4 Verschillende soorten jongerenwerk	42
3.4.1 Professioneel sociaal-cultureel jongerenwerk	42
3.4.2 Vrijwillig jongerenwerk	43
3.4.3 Ambulant jongerenwerk en straathoekwerk	45
3.4.4 Sportbuurtwerk en verwante initiatieven	46
3.5 Wie is die jongerenwerker?	47
3.5.1 Inleiding	47
3.5.2 Ido: de medewerker met een ID-baan	48

Jongerenwerk nieuwe stijl

3.5.3	Dick: de dominee	49
3.5.4	Gerrit en Gert: de geitenwollensokken	50
3.5.5	Victor: de vrijwilliger	51
3.5.6	Erik en Ekrem: de ex-doelgroepers	52
3.5.7	Chris: de capuchontrui; Bea: de crea	54
4	Veranderende doelgroep	57
4.1	Inleiding	57
4.2	Jongerencultuur en subcultuur onder jongeren	58
4.2.1	Wat is jongerencultuur eigenlijk?	58
4.2.2	Subculturen onder jongeren	59
4.3	Digitalisering van de jongerencultuur	61
4.3.1	Jongerencultuur/subculturen voor de millenniumwisseling	61
4.3.2	Jongerencultuur na de millenniumwisseling; digitalisering van jongerencultuur	62
4.3.3	Van verticaal naar horizontaal	62
4.4	Straatcultuur	63
4.4.1	Inleiding	63
4.4.2	Wat is straatcultuur?	63
4.4.3	Kenmerken van straatcultuur	78
4.4.4	Verschillende vormen van straatcultuur	86
4.4.5	Straatcultuur: subcultuur of jongerencultuur?	92
4.4.6	Is straatcultuur alleen maar negatief?	94
4.5	Jongerencultuur en jongerenwerk nieuwe stijl	96
5	Veranderende samenwerking met netwerkpartners	97
5.1	Inleiding	97
5.2	Knelpunten in de samenwerking rondom jeugd	98
5.2.1	Samenwerking tussen mensen die met jongeren werken en mensen die vanuit hun werkzaamheden/woonomstandigheden met jongeren te maken hebben	98
5.2.2	Samenwerking tussen subsidieconcurrenten	99
5.2.3	Samenwerking tussen partijen die met mensen uit de burgercultuur werken en partijen die met mensen uit de straatcultuur werken	101
5.2.4	Verschil in (ped)agogische visie met betrekking tot het werken met jongeren	103
5.2.5	Verschil in voorkeur voor een repressieve of preventieve benadering	103
5.3	Geen keten, maar integraal	104
5.3.1	De traditionele ketenaanpak	104
5.3.2	Integrale samenwerking	106
5.4	Samenwerking met de politie	109
5.4.1	Preventief versus repressief	110

5.4.2	Belemmert contact met de politie de relatie tussen jongerenwerkers en jongeren?	111
5.4.3	Uitwisseling van gevoelige informatie	112
5.4.4	Te weinig kennis over elkaars werkzaamheden	113
5.5	Samenvatting en conclusie	113
6	Sociale media en digitaal jongerenwerk	115
6.1	Inleiding	115
6.2	Verschillende gebruiksvormen van internet	116
6.3	Een nieuw tijdperk	117
6.4	Sociale media en jongeren	118
6.5	Sociale media en jongerenwerk	120
6.6	Digitaal jongerenwerk	120
6.6.1	Digitaal jongerenwerk is meer dan online contact met jeugd	121
6.6.2	De toekomst ...	121
7	Methodisch werken in het nieuwe jongerenwerk	123
7.1	Inleiding	123
7.2	Jongerenwerk nieuwe stijl volgens de VMDM-methode	123
7.2.1	Visie. Waarom doe ik wat ik doe?	123
7.3	De holistische mensvisie: de visie van jongerenwerk nieuwe stijl	124
7.3.1	De mens als sociologisch wezen	125
7.3.2	De mens als psychisch wezen	125
7.3.3	De mens als fysiek wezen	126
7.3.4	De mens als spiritueel wezen	126
7.4	De missie van jongerenwerk nieuwe stijl	126
7.4.1	Investeren	127
7.4.2	(Ped)agogische wijze	127
7.4.3	'In staat zijn'	129
7.4.4	Een plek in de maatschappij	130
7.5	De doelstelling van jongerenwerk nieuwe stijl	131
7.6	Methodisch handelen in het nieuwe jongerenwerk	132
8	Methodieken voor het nieuwe jongerenwerk	135
8.1	Inleiding	135
8.2	Vraaggericht en participatief werken, de methodiek	135
8.2.1	Vraaggericht werken	135
8.2.2	Participatief werken	137
8.2.3	Vraaggericht en participatief werken	138
8.2.4	Wel mesoniveau, maar geen macro- of microniveau	138
8.2.5	Methodisch werken met deze methodiek	141
8.3	Present werken	142
8.3.1	Inleiding	142
8.3.2	Wat is present werken?	142

Jongerenwerk nieuwe stijl

8.3.3	Methodische structurering van present werken	146
8.3.4	Samenvatting	150
8.4	Vervangingstheorie	150
8.4.1	Inleiding	150
8.4.2	Cycle of failure	151
8.4.3	Respect	153
8.4.4	Niet afpakken!	155
8.4.5	De vervangingsmethode	156
8.4.6	Methodisch werken met de vervangingsmethode	158
8.4.7	De vervangingsmethode voor de grotere groep	165
8.4.8	Enkele aspecten van de vervangingsmethode	167
8.5	Het Pygmalion-effect en het Goethe-brilletje	170
8.5.1	Pygmalion-effect	170
8.5.2	Goethe-brilletje	171
8.6	Samenvatting	172
9	De rol van het jongerenwerk	173
9.1	Inleiding	173
9.2	Domeinen waar problemen spelen	173
9.3	Jongerenwerk nieuwe stijl en welzijn nieuwe stijl	177
9.3.1	Gericht op de vraag achter de vraag	177
9.3.2	Gebaseerd op eigen kracht	177
9.3.3	Direct eropaf	178
9.3.4	Formeel en informeel in optimale verhouding	179
9.3.5	Doordachte balans van collectief en individueel	179
9.3.6	Integraal werken	180
9.3.7	Niet vrijblijvend, maar resultaatgericht	180
9.3.8	Gebaseerd op ruimte voor de professional	180
9.4	Samenvatting	180
10	De jongerenwerker nieuwe stijl	181
10.1	Inleiding	181
10.2	De tien B's van de nieuwe jongerenwerker	181
10.2.1	Bevoegd	181
10.2.2	Bekwaam	182
10.2.3	Body	183
10.2.4	Bewust	183
10.2.5	Beïnvloedend	184
10.2.6	Benaderbaar en bevroegbaar	185
10.2.7	Betrokken	186
10.2.8	Beweeglijk en beschikbaar	186
10.2.9	Bestendig	187
10.2.10	Bevlogen	187

10.3	De nieuwe jongerenwerker	188
10.3.1	Bob: de buurtpedagoog	189
10.3.2	Patrick: de patriarch	189
11	De organisatie	191
11.1	Inleiding	191
11.2	Organisatiestructuur en organisatiecultuur	191
11.2.1	De huidige organisatiestructuur	191
11.2.2	De huidige organisatiecultuur	194
11.3	Jongerenwerk nieuwe stijl? Dan ook een nieuwe organisatiestructuur en -cultuur	196
11.4	Waarom moeten nieuwe organisatiestructuren voor jongerenwerk nieuwe stijl voldoen	197
11.4.1	Autonomie zo laag mogelijk in de organisatie	197
11.4.2	Kwaliteit boven expansiedrift	198
11.4.3	Zo min mogelijk hiërarchische gelaagdheid	198
11.4.4	Geen bureaucratie	198
11.4.5	Focus op de praktijk	202
11.4.6	Kwalitatieve doelstellingen in plaats van kwantitatieve gegevens	203
11.4.7	Snelheid en beweeglijkheid	203
11.5	De laatste manager; een nieuwe organisatiestructuur	203
11.5.1	De manager eruit. Zijn we dan klaar?	203
11.5.2	De negatieve invloed van de aanwezigheid van managers	204
11.5.3	Niet alleen de manager is een probleem	206
11.5.4	Centrale hiërarchische gelaagdheid is het zand in de motor van de organisatie	207
11.5.5	De manager dient de organisatie en vaak niet het doel van de organisatie	207
11.5.6	Niet meer van deze tijd	208
11.5.7	Mentaal verzuim	209
11.5.8	Management en hiërarchische gelaagdheid zijn de doodsteek voor creativiteit	209
11.6	Het nieuwe werken: een nieuwe organisatiecultuur	211
11.6.1	Wat is het nieuwe werken eigenlijk?	211
11.6.2	Fundamentele waarden in het nieuwe werken	211
11.7	Het nieuwe werken en het nieuwe jongerenwerk	215
11.7.1	Wat moet er veranderen?	216
11.8	Wat zijn de uitdagingen en risico's? Welke voorwaarden moeten gesteld worden?	218
11.9	Wat levert het op?	218
11.10	De overgang van oude naar nieuwe organisatiestructuren	219
11.11	Het uiteindelijke model	220
11.11.1	Het (semi-)nieuwe werken in een (grotere) organisatie	220
11.11.2	Moleculair werken	220

Jongerenwerk nieuwe stijl

11.12	Een eigen beroep. Ook een eigen organisatie?	221
11.13	Commercieel jongerenwerk	221
11.14	Samenvatting	222
12	De rol van de opdrachtgever	223
	Epiloog	225
	Literatuur	227
	Dankwoord	231